

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Pohjois-Savon hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen luonnokseen yleistukea koskevasta lainsäädännöstä. Diaarinumero: VN/10556/2024.

Pohjois-Savon hyvinvointialue kannattaa esitysluonnoksen yleistä tavoitetta sosiaaliturvan yksinkertaistamisesta ja selkeyttämisestä, joka selkeyttää hallinnollisesti sekä etuushakemusten että palveluprosessien kulkua. Yksi hakemus ja yksi päätös vähentävät asiointitarvetta ja yksinkertaistavat etuusjärjestelmää. Kokonaisuutena uudistus on kannatettava muutos.

Esitys sisältää kuitenkin myös ehdotuksia, jotka heikentävät entisestään joidenkin työnhakijoiden tilannetta, ja näiltä osin esitystä tulisi vielä uudelleen arvioida. On tärkeää huomioida myös, että meneillään oleva sosiaaliturvan kokonaisuudistus ei heikennä vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden oikeutta toimeentuloon entisestään. Esityksen vaikutusarviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, esimerkiksi vaikutukset lapsiperheisiin, nuoriin aikuisiin sekä 55-64 -vuotiaisiin työnhakijoihin.

Huomiota tulee kiinnittää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tilanteeseen. Esimerkiksi tarveharkintaisuutta tulisi määritellä yksityiskohtaisemmin, jotta voidaan mahdollistaa tasalaatuisten palveluiden toteutuminen. Tarveharkintaisuuden ei tule johtaa siihen, että vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden oikeus toimeentuloon heikentyy. Myös lapsiperheisiin kohdistuvien tarveharkinnan kevennyksien poistuminen on kestäväntöntä huomioiden jo tehdyt lapsiperheisiin kohdistuvat sosiaaliturvan leikkaukset.

Esitetty 21 viikon karenssi on pitkä aika ja voi ohjata tiettyjä henkilöitä tulottomuuteen ja toimeentulotuen asiakkuuteen, mikä ei ole tarkoituksenmukaista työnhakija-asiakkaille. Yleistuen tulee turvata kohderyhmän välttämätön toimeentulo siten, että työttömyydestä johtuva

toimeentulon tarve ei siirtyisi toimeentulotukeen, erityisesti hyvinvointialueen myöntämään harkinnanvaraiseen toimeentulotukeen.

Myös esityksessä olevaa varallisuusehtoa tulee harkita tarkoin ja huomioitavaksi tulevat muun muassa perustuslaillinen yksityiselämän suoja, omaisuudensuoja, kansalaisten yhdenvertaisuus ja tietosuoja.

Pakolliset kasvokkaiset tapaamiset tulisi jättää esitettyä laajemmin viranhaltijan harkittavaksi, milloin tapaaminen voi toteutua digiyhteyden tai puhelimen kautta. Palvelujen saavutettavuus vaihtelee suuresti, mikä tulisi huomioida asiointitapoja määritettäessä. Lisäksi tulee huomioida, että myös digipalveluissa tukea tarvitsevilla mahdollistetaan verkkoasiointi.

Esitys sisältää riskin aktivointisuunnitelmien määrän mittavalle kasvulle. Tässä tulee huomioida hyvinvointialueiden riittävä rahoitus niin lisääntyvän henkilöstötarpeen kuin palvelujen tuottamisen tarpeen osalta. On myös huomioitava, että yleistuen velvoittavuus suhteessa työnhakuun, koulutukseen, kuntoutukseen jne. voivat lisätä sote-palveluiden tarvetta ja siirtää näin kustannuksia hyvinvointialueille ja tämä ei ole perusteltua/kannatettavaa silloin kun henkilöiden tuen tarpeet liittyvät ensisijaisten etuuksien puuttumiseen.

- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin**
 -
- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin**
 -
- **Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista**
 -
- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**
 -

- Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)
 -
- Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)
 -
- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)
 -
- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista
 -
- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
 -
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
 -

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Pärnänen Heli
Pohjois-Savon hyvinvointialue